

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Jordbruksverket

Yttrande över förslag till nya föreskrifter om statistisk undersökning av strukturen i jordbruket

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till nya föreskrifter om statistisk undersökning av strukturen i jordbruket (SJVFS 2023:1). Förslaget innebär en skyldighet för jordbrukare att lämna uppgifter som är nödvändiga för att uppfylla EU:s krav på statistik om strukturen i jordbruket¹.

Regelrådet har den 18 januari 2023 yttrat sig över en tidigare version av konsekvensutredning till de föreslagna föreskrifterna (dnr. RR 2023-004) och då bedömt att konsekvensutredningen inte var tillräckligt tydlig med anledning av en ofullständig beskrivning av påverkan på berörda företagens administrativa kostnader.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Det anges i remissen att EU-förordningen (EU) nr 2018/1091 reglerar bland annat vilken population och vilka variabler som ska undersökas, samt vilken täckning och kvalitet som den statistik som samlas in ska ha. Avidentifierade uppgifter för varje företag som undersöks ska i enlighet med denna förordning levereras till kommissionen. Vidare anges att en totalundersökning av jordbruket gjordes 2010, 2020 och ska göras igen 2030. De mellanliggande åren (2013, 2016, 2023, 2026) får medlemsstaterna välja att genomföra en urvalsundersökning i stället för en totalundersökning om medlemsländerna kan möta de höga precisionskrav som förordningen ställer avseende djur och grödor.

Förslagsställaren anger att i syfte att minska uppgiftslämnarbördan för jordbrukarna samordnar Statistikenheten strukturundersökningarna med de årliga EU-reglerade djurräkningarna de år som strukturundersökningarna genomförs. Det innebär att jordbrukare med djurinnehav endast behöver besvara en enkät som täcker båda undersökningarna.

¹ EU:s krav på strukturundersökningar enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2018/1091 av den 18 juli 2018 om integrerad statistik över jordbruksföretag och om upphävande av förordningen (EG) nr 1166/2008 och (EU) nr 1337/2011 och EU:s krav på de årliga undersökningarna över djurantal enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1165/2008 av den 19 november 2008 om statistik över besättningar och köttproduktion och om upphävande av rådets direktiv 93/23/EEG, 93/24/EEG och 93/25/EEG.

Förslagsställaren föreslår därför att strukturundersökningen 2023 beläggs med uppgiftslämnarplikt. Vidare anges att syftet med att reglera skyldigheten i föreskrift handlar om att öka svarsbenägenheten hos jordbruksföretagen och därigenom erhålla den höga kvalitet i undersökningen som EU-förordningen (EU) nr 2018/1091 ställer krav på.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Förslagsställaren anger i konsekvensutredningen att en frivillig undersökning skulle kunna vara en alternativ lösning. Dock anges att detta medför erfarenhetsmässigt betydande merarbete i form av påminnelser och telefonuppföljning för att få in uppgifter från jordbruksföretagen. Därtill ska läggas att medlemsstaterna är skyldiga att leverera avidentifierad information för samtliga jordbruksföretag. För varje variabel som medlemsstaterna ska undersöka ska ett värde för varje företag anges. Vidare kommer alla andra moduler förutom Core-variablerna att genomföras som en urvalsundersökning. Om denna del av undersökningen inte beläggs med uppgiftslämnarplikt kommer urvalet att behöva utökas avsevärt för att Sverige ska klara de precisionskrav som ställs på undersökningen enligt EU:s förordning. Därutöver anges att undersökningen 2023 även ska leda till en fullständig uppdatering av Lantbruksregistret (LBR).

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Det anges i remissen att regleringen följer EU:s regelverk enligt rådets förordning (EU) nr 2018/1091. På ett par punkter går dock regleringen utöver EU:s regelverk. Förslagsställaren anger att den svenska regleringen innebär att något fler variabler undersöks till skillnad från vad som krävs enligt EU:s regelverk.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Förslagsställaren bedömer att det inte finns något behov av att ta särskilda hänsyn till ikraftträdande. Vidare anges att de informationsinsatser som planeras är annonsering i lantbrukspressen, vilket även gjordes vid tidigare strukturundersökningar. På samma sätt som för de tidigare år då strukturundersökningen gjordes kommer jordbrukarna till Strukturundersökningen 2023 att få särskilda skriftliga anvisningar till hur de ska besvara undersökningen. Vidare kommer jordbrukare som har frågor om hur de ska fylla i blanketterna kunna ringa Jordbruksverkets statistikenhet genom ett särskilt gratis telefonnummer eller skicka frågor via e-post.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Det anges i remissen att regleringen berör ca 61 000 företag och att dessa företag är verksamma inom jordbruket. Företagen är till största delen små och medelstora företag.

Förslagsställaren redogör vidare för gränsvärden utifrån minimikrav på verksamhet för att jordbruksverksamheterna ska omfattas av regleringen (se avsnitt A-3, s6).

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Förslagsställaren anger i konsekvensutredningen att den kostnad som regleringen medför är den tid som jordbrukarna får avsätta för att fylla i frågeformulären. Förslagsställaren bedömer att de två mer omfattande blanketterna (SJ, SF) som går ut till ca 21 000 företag tar 18 minuter att fylla i, den mindre omfattande blanketten som resterande 40 000 företag får, beräknas ta 7 minuter att fylla i, den blankett som gäller bevattningsmodulen och som 2 500 företag får, beräknas ta 10 minuter att fylla i, och slutligen den blankett som innehåller variabler om maskiner och utrustning och som 10 000 får beräknas ta 4 minuter att fylla i.

Den administrativa kostnaden för Strukturundersökningen 2023 har beräknats till 1 408 719 kronor/år. För hela undersökningsperioden 2023 – 2026 hamnar den administrativa bördan på 4 226 158 kronor, vilket är en minskning med 94 673 kronor jämfört med undersökningsperioden 2020 – 2023 som gäller för Strukturundersökningen 2020 (4 320 831–4 226 158 kronor). Vidare anges att genomsnittstiden är den tid det tar för jordbruksföretagen att besvara undersökningen och avser både tid för att ta fram uppgifter och för att fylla i enkäten. Förslagsställaren konstaterar att berörda företagen inte behöver lägga tid på att ta fram exakta uppgifter utan det räcker med att de anger ungefärliga svar på hur det förhåller sig i företaget. De allra flesta jordbruksföretagare bedöms veta hur förhållandena på företaget ser ut utan att behöva lägga tid på att ta fram denna information.

Förslagsställaren anger vidare att tiden som anges ovan ska ses som ett genomsnitt och inte som en exakt tid för alla jordbruksföretag som besvarar strukturundersökningen. Exempelvis var det ca 5 000 företag år 2020 som angav att de inte längre hade ett jordbruk. För dessa företag låg svarstiden på mindre än en minut. Vidare, är det förhållandevis få företag som behöver lämna samtliga uppgifter som regleras i föreskriften. Dessutom anges att förslagsställaren har en responsiv e-tjänst för datainsamling som automatiskt hoppar över delar av undersökningen som inte är relevanta för företagen. Förslagsställaren bedömer, utifrån statistik baserad på telefonintervjuer med jordbrukare, att genomsnittstiden för samtal gällande de mer omfattande blanketterna (SF, SJ) ligger på ca 6–7 minuter. Det anges dock att personalen som intervjuar jordbrukarna är särskilt utbildade för att inhämta data från strukturundersökningen vilket kan tänkas minska tidsåtgången.

Beträffande den mindre omfattande L-blanketten anges att det i stort sett motsvarar den blankett som jordbruksföretagen får årligen i samband med djurräkningen som skickas ut till ett urval av drygt 5 800 företag. Eftersom denna undersökning, till skillnad från strukturundersökningarna görs årligen och utan några variabeländringar, har förslagsställaren sedan 2021 mätt tidsåtgången för företag att besvara undersökningen elektroniskt, d.v.s. den tid som företagen var inloggade i e-tjänsten för att besvara undersökningen. Mätningarna visar att för de företag som har såväl får som fjäderfän och grisar, tar det i genomsnitt 9 minuter att besvara undersökningen. Dock är företagen med samtliga tre djurgrupper få till antalet. De allra flesta företag har bara får och för dessa visar mätningarna att

genomsnittstiden för att besvara undersökningen är knappt 5 minuter. För företag utan djur tar knappt 3 minuter att besvara undersökningen.

Regelrådet gör följande bedömning. Beskrivningen av påverkan på berörda företagens tidsåtgång har utvecklats sedan den föregående remissen på ett positivt sätt. Beskrivningen är tillräckligt tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på berörda företagens administrativa kostnader, i den återremitterade remissen, godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

Det anges i remissen att regleringen inte medför några andra kostnader för företagen än kostnaderna för uppgiftslämnarbördan. Förslagsställaren bedömer vidare att berörda företagen inte behöver vidta några förändringar i sin verksamhet till följd av den föreslagna regleringen.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på berörda företagens andra kostnader och verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Förslagsställaren anger att god statistik över ett område är en samhällelig resurs som skapar en gemensam utgångspunkt för diskussioner och bättre faktaunderlag för beslutfattare på alla nivåer i samhället. God statistik är därmed en positiv faktor för konkurrenskraft. Förslagsställaren bedömer därutöver att undersökningen i sig inte påverkar konkurrensförhållandena för företagen.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det anges i remissen att jordbrukarna upplever att de är hårt belastade med administrativa uppgifter. Många jordbrukare blir därför irriterade när de tvingas svara på statistiskformulär. I det stora hela är jordbrukarna dock mycket tillmötesgående och svarar i hög utsträckning på de statistiskformulär som skickas ut. Resultatet av undersökningen används av jordbrukets olika branschorganisationer och Jordbruksverket får förfrågningar från dessa. Indirekt kommer därför resultaten de enskilda jordbrukarna till godo.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det anges i remissen att merparten av de företag som ingår i strukturundersökningarna är små företag (enmansföretag eller företag med ett fåtal anställda) vilket är en följd av företagsstrukturen i jordbruket. Regleringen är således i stor utsträckning riktad mot små företag och hänsyn till de små företagens förutsättningar genomsyrar därför hela arbetet med regleringen.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet kan konstatera att förslagsställaren på ett godtagbart sätt har redovisat samtliga punkter i sin konsekvensutredning.

Regelrådet uppskattar att förslagsställaren har tagit till sig av rådets tidigare lämnade synpunkter och kompletterat konsekvensutredningen på ett förtjänstfullt sätt.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 8 februari 2023.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjer och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av: Steven Wall.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Steven Wall
Föredragande